ADB

Проект JFPR 9052: Устойчивая фортификация продуктов питания в Центральной Азии и Монголии
www.caffproject.net

UИЗОИ СОЛИМ

healthy food
ГИЗОИ СОЛИМ

Иттилоотномаи лоињаи ЯФСБ 9052 № 1 Январ-июн 2006

- Солимии омма боигарии давлат аст.
- Пешгирї осонтар аст аз табобат
- Назорат пурзур мегардад.
- Фаќат орди ѓани гардонидашуда
- Навид[о.
- Бањри солимии насли навнас.
- Нишонаи «Uизои солим»
- Семинари [исоботb.
- Rонун зарур аст.

healthy food
ГИЗОИ СОЛИМ

Солимии омма боигарии давлат аст

ПРЕЗИДЕНТИ ХУМ{УРИИ ТОХИКИСТОН Э.Ш. РА{МОНОВ

7 марти соли равон вохурии сардори давлати Тољикистон Э. Ш. Рањмонов бо занони фаъоли кишвар баргузор гардид. Сардори давлат ба масъалаи солимии модарону кудакон эътибори хосса дода, аз њолати кунунии беморињои вобаста ба норасоии йод ва инчунин камхунии норасоии оњан изњори нигаронї намуд. Аз љумла дар суханронии Президент таъкид шуд, ки: «…ба вазорати тандурустї ва дигар идораву муассисањои дахлдор зарур аст, љињати бартараф намудани проблемањои фавти модару кудак, камхунї ва дигар беморињои вобаста ба таваллуд тамоми имкониятњои мављуда（ро истифода намоянд. Њарчанд, ки аз љониби Њукумат Барномаи Милли «Оид ба мубориза бар зидди беморињои камйоди барои солњои 1997-2001» ва Ќонуни Љумњурии Тољикистон «Дар бораи йоднок гардонидани намак» соли 2002 кабул шудааст, вале фоизи беморињои зикргардида ба дарањаи зарури кам нашуда истодааст»..

Дар њаќиќат, ташаккули тарзи њаёти солим, оилаи солим ба нафъи љомеъа ва давлат мебошад. Њукумати Тољикистон бањри бењбудии ањолии Тољикистон як ќатор ќарорњои дахлдор ќабул намуд, ки ин «Дар бораи Барномаи миллии камхунї дар Тољикистон», «Барномаи миллии саломатии репродуктиви ва њуќуќњои репродуктиви», Конун дар бораи «Йоднокгардонии намак» мебошад. Вале то њанўз вазъи саломатии модару кудак ташвишовар буда, фавти модару кўдак дар дењот аз меъёр зиёд мебошад.. Муоинањои гузаронидашуда нишон додаанд, ки танњо 53 фоизи ањолии кишвар намаки йоднокро истифода мебаранд. Ин раванд метавонад оянда ба инкишофи аќлонї ва генофонди миллат таъсири манфї расонад. Омилњои ба ин сатњ оваранда кадомњоянд. Оё факат нофањмии мардум ба ин гунахгор аст? Дар њоле ки 85% ањолии мамлакат аз фоидаи истифодаи намаки йоддор дар ѓизо огох аст. Агар аз як тараф паст будани сатњи камбизоатии мардум бошад (64%) аз дигар тараф суст будани њараёни иљрои Ќонуни ЉТ «Дар бораи

йодноксозии намак» мебошад. Вазорати тандурустии Тољикистон барои пешгирии беморињои вобаста ба норасоии йод ва охан дар организми инсон ханўз соли 2002 мувофиќи таљрибаи љањони ѓани гардонидани маводи ѓизоиро пеш гирифт. Намак ба воситаи йод ва орд бошад бо иловањои витаминию минералї ѓани гардонида мешаванд. Пешравињо нисбати соли 2002 хело зиёданд. Бо кумаки Бонки осиёгии Рушд ва Хазинаи Кудакони СММ, Лоињаи хазинаи Япониягии паст намудани сатњи камбизоати 9052 дар Љумњурии Тољикистон, дар њамаи корхонањои намакистењсолкунанда ва орд тањњизотњои техникї барои ѓанї гардонидани њам намак ва њам орд гузошта шуд. Инчунин тамоми корхонањо бо йодати калий ва премикс (иловањои витаминию минералї) барои орд таъмин гаштанд. Натиљаи њамин буд ки таъмини ањоли бо намаки йддор аз 26 фоизи соли 2002 ба 53 фоиз дар љумњурї зиёд шуд. Барои пурра таъмин намудани ањолї бо намаки йоддор ва орди ѓанигардонидашуда, ки ягона роњи пешгирии беморињои вобаста ба норасоии йод ва оњан аст, Вазорати тандурустї аз тамоми имкониятњо истифода хоњад бурд.

ПЕШГИРИ ОСОНТАР АСТ АЗ ТАБОБАТ

Дар муддати 20 соли охир беморињои вобаста ба норасоии йод ва камхунии норасоии оњан яке аз мушкилоти соњаи тандурустї на тањњо дар Тољикистон, балки дар њамаи кишварњои Осиёи Марказї буд ва њаст. Ин гурўњ беморињо пеш аз њама ба нерўи аќлонии љомеъа таъсири худро мегузоранд. Пушида нест ки ба ин беморињо асосан занони њомила ва кўдакон гирифторанд. Аз руи натиљаи тадќиќотњои миллии соли 2003 гузаронидашуда 65 фоизи занњо ва 45 фоиз кудакони то 5 сола дар Тољикистон аз бемории камхунии норасоии оњан азоб мекашанд.

Њамоњангсози Лоињаи ЯФСБ 9052 дар Тољикистон «Ѓанигардонии Устувори маводи ѓизои» Бонки Осиёгии Рушд
Абдусалом Вoњидов

Олимони соњаи тиб ахамияти йодро дар организми инсон исбот кардаанд ва дар ин хель љои бањс нест, вале аз хама муњимаш он аст, ки тифл њануз аз замони дар батни модар буданаш чї гуна йодро кабул кардааст. Агар тифл аз давраи љанинї то давраи пурра дар батни модар ташаккул ёфтанаш миќдори муайяни йодро гирифта бошад, ин кудак аз љињати фикррон ї, зењн ва фањмиш аз дигар њамсолони худ фарќ хохад кард. Дар акси њол норасоии йод ва оњан дар организми кудак агар давом ёбад, охиста- охиста вазнин гашта ба дараљаи беакли бурда мерасонад. Пахншавии бемории љоѓар дар Тољикистон аз руи маълумотњои расмї ба њар 100 њазор нафар 1140 нафар дар соли 1997 рост меомад, соли 2002 бошад ба 2400 нафар расид. Тадќиќоти миёни ахоли гузаронидашуда оид ба гирифторони беморихои љоѓар нишон дод ки аз 42 то 82 фоизи кудакон ва 60 фоизи занони кобили таваллуд аз ин беморї азоб мекашанд.

Њукумати Љумњурии Тољикистон дар њамбастаги бо ташкилотњои хайрхоњ бањри њали мушкилоти норасоии йод ва камхунї як ќатор барномањоро тањия намуда ба кор андохтанд. Яке аз чунин барномахо ин Лоињаи тољикистонии Хазинаи Япониягии Паст Кардани Сатњи Камбизоатї дар бораи «Ѓани гардонидани устувори маводи ѓизої» мебошад, ки Бонки Осиёгии Рушд онро сармоягузорї менамояд.

Маќсади асосии ин Лоиња ба воситаи ѓани сохтани маводи ѓизои паст намудани сатњи беморињои вобаста ба норасоии йод ва оњан мебошад.

Мо барои тадбиќи Лоиња тайёрем бо њамаи ташкилотњои хоњишманд, аз хумла Воситањои Ахбори Омма њамкориро ба роњ монем то ки оянда ба манфиати мардум бошад.

НАЗОРАТ ПУРЗУР МЕГАРДАД

Ќайд кардан ба маврид аст ки бо вуљуди назорати доими њанўз њам њангоми санљиш, намакњои бейод ба ќайд гирифта мешаванд. Дастрас будани намаки бейод дар нољияњои вилояти Хатлон аз маълумоте ки аз љониби Њамоњангсози Хазинаи Кудакони СММ дар Вилояти Хатлон С. Гадоев ба унвонии идораи Лоиња омада буд шањодат медод. Дар ваќти санљиши намак дар бозорњои нољияњо мегуяд ў ба борхалтањое ру ба ру гаштем, ки мансуб ба корхонаи «Хоља Мумин»и нољияи Восеъ буданд, ки дар таркибашон йод надоштанд. Њангоми суњбат директори корхонаи коркарди намаки Восеъ С. Шамсов ба корхонаи ў таалуќ доштани ин намакњоро ќатъиян рад намуд. Ба гуфтаи Шамсов бисёр корхонањои хурд ки дар нољияхо арзи вуљуд доранд бо истифода аз нишонаи корхонаи Хоља Мумин чунин намакњои бейодро дар борхалтањо љой дода яклухт мефурушанд, њарчанд ки дар рўи борхалта намаки йоддор навишта шудааст.
Њангоми суханронї Президенти мамлакат махсусан дар бораи хатари љиддї доштани беморињои норасоии йод чунин гуфт «…Чанд руз пештар дар љаласаи Њукумат ба вазоратњои тандурустї, даромадхо ва пардохтњои давлатї супориш додам, ки барои ширкатњо ва сохторњое, ки намаки бейод ворид мекунанд ва ба фуруш мебароранд, љарима љорї кунанд.»
Дар асоси баромади Президенти кишвар гурўњи босалоњият аз љониби Вазорати тандурустї, Вазорати даромадхо ва пардохтхои давлатї, Агентии давлатии дастгирии сохибкорї ва сиёсати зиддимонополї, Прокуратура, агентии Тољикстандарт барои санљиши иљрои ќонуни ЉТ «Дар бораи йоднокгардонии намак» ба вилояти Хатлон сафар намуданд. Тибќи маълумоти ирсол намудаи њайати комиссиюн њолати истехсол ва фуруши намаки йоддор дар нољияњои Восеъ ва Њамадонии вилояти Хатлон хеле ташвишовар мебошад. Дар муассисаи коркарди намаки «Хоља Мумин» намаки истењсолшуда мувофиќи меъёр йод дорад. Аммо санљиши гузаронидашуда дар нољияи Њамадони маълум намуд, ки дар ин нољия бисёр хољагињо заминњоро бо иљозати Њукумати нољия иљора гирифта, ба истењсоли намак машѓуланд.
Тибќи маълумоти гурўњи назоратї 76 адад чунин хољагињо мављуд буда, дар як сол то дањ њазор тонна намакро истењсол мекунанд. Ва онњо намакро йод накарда, бо нархи арзон (5 дирам ба як кило) ба таври яклухт мефурушанд. Дар натиља ин намак на танњо ба нољияњои вилояти Хатлон, балки ба нољияњои тобеъи љумњурї ва њатто вилояти Ќуњистони Бадахшон низ пањн мегардад. Барои пешгирї намудани ин њолат њайати комиссия ба унвони Њукумати Љумњури маълумотнома ирсол намудааст.
Чуноне сардори Раёсати тандурустии вилояти Хатлон Ф. Назаров ба мо хабар дод, мувофиќи протоколи № 1 аз 31 маи соли 2006 бо ќарори Шўрои тандурустии назди маќомоти иљроияи њокимияти давлатии вилояти Хатлон дар њудуди нољияњои Восеъ ва Њамадони штаби доимоамалкунунда аз тарафи кормандони маркази давлатии санитарии вилоят ташкил шудааст, ки минбаъд рољи пањншавии намаки бейодро хоњад гирифт. Инчунин, мувофиќи ќарори Шуро Маркази стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва бозрасии савдои вилоят, иттифоќи љамъияти матлуботи вилоят, раёсати корњои дохилии вилоят ва Маркази назорати давлатии санитарию эпидемиологии вилоят вазифадор карда шудаанд, ки интиколу фуруши намакњои ба меъёрњои стандартї љавобгу набударо ќатъиян манъ намоянд.

ВМКБ
«Кудакон ояндаи моанд»

Вилояти Мухтори кўњистони Бадахшон ягона минтаќае дар ќисми чануби кишвар мебошад ки намаки йоддоро аз корхонаи намакистењсолкунии нољияи Ашти вилояти Суѓд ба воситаи рољи Ќирѓизистон мегирад. Ба касе пушида

нест ки намаки корхонаи Ашт 100 фоиз йоднокшуда мебошад. Натиљаи њамин аст ки дар вилояти Бадахшон миќдори беморони љоѓар нисбатан кам гардидааст.

Аммо тавре кормандони маркази назорати давлати санитарии вилоят тибќи санљишњои њаррузаи худ мушоњида менамоянд, намаки бейод гоњо аз тарафи роњи вилояти Хатлон ба вилояти Бадахшон ворид мегардад. Барои таъмини њуќуќи истеъмолкунанда ва роњ надодан ба воридшавии намаки бейод моро лозим аст, ки на танхо дар сарњади вилояти Хатлон ва Бадахшон, балки дар даромадгоњи ноњияи Файзобод низ постгоњњои санитарї гузорем то ки тавонем пеши роњи воридшавии намаки бейодро ба водии Рашт низ гирем, ќайд намуд љонишини вазири тандурустии Љумњурии Тољикистон Зиёвиддин Авѓонов.

ФАКАТ ОРДИ ГАНИ ГАРДОНИДАШУДА

Аз ќадимулайем барои мардуми мо нон муќадастарин неъмати худованд мебошад, чунки неруи офтобу замин ва обро ба воситаи он ба љисми хеш ворид месозем. Дар таркиби гандум њама элементњои зарурї мављуданд. Пас саволе ба миён меояд, оё орде, ки мо истеъмол менамоем дар таркибаш оњан надорад? Ба ин савол Раиси Ассосиатсияи намак ва ордистењсолкунандагон У. Исхоков чунин љавоб дод. «Дар њакикат, технологияи њозиразамони ордбарорї хангоми гандумро орд кардан, онро аввал аз пуст људо месозад, ки дар натиља он микроэлементњои дар таркиби пусти гандум буда бо орд њамроњ намешаванд. Аз ин рў орди навъи аъло ва якум ин элементњои заруриро надоранд. Ин аст ки њоло барои пешгирии бемориҳои анемия ва норасоии оњан дар муассисањои ордбарории мамлакат як ќисми ордро бо воситаи иловахои витаминию минералї ѓани мегардонем». Ин мувофиќи пешнињоди Академияи ѓизои Ќазоќистон (КАП-1) дар њамаи Љумњурињои Осиёи Миёна ба роњ монда шудааст ва чуноне, ки мутахассисони соњаи тиб тасдиќ мекунанд, ин ягона роњи пешгири аз беморињои норасоии охан дар организми инсон мебошад. Аз њамин линоз Лоињаи ЯФСБ-9005 дар Тољикистон аз соли 2003-ум ба ѓанї сохтани орд шуруъ намуд, ва бо кумаки Бонки Осиёгии Рушд, Лоиња тавонист дар 17 муассисаи ордбарории мамлакат истехсоли орди ѓанигардонидаро соли 2005 ба 72773

тонна расонад»

Оё ин миќдор талаботи мардумро ба орди ганигардонидашуда ќонеъ карда метавонад? «Албата не, чунки ин њамаги 8 фоизи талаботи ањолиро конеъ мекунад, - ќайд намуд У. Исњоков-инњо ќадамњои нахустин мебошанд. Мо ният дорем, ки истењсоли орди ѓанигардонидашударо зиёд намоем, вале набудани ќонуни ЉТ дар бораи ѓанигардонидани орд садди роњ мегардад»

Њоло, асосан дар муассисањои ордбарории Шањринав, Њисор, Ќайроќкум, Колхозобод, Истаравшан орди ѓизонок мунтазам истењсол мешавад. Ѓани гардонидани орд бо иловањои витаминию минерали аслан ба нархи он таъсири љиддие намерасонад. Орди навъи якуми ѓанигардонидашуда бо нархи аз 35 то 45 сомони ба 50 кило, ки аз орди муќарарии навъи якум хамагї як-якуним сомонї фарќ дорад. Ќайд кардан ба маврид аст ки аз сабаби мунтазам бо гандум таъмин набудани корхонањои калони ордбарории мамлакат ва инчунин мављудияти лимити интиќоли ќувваи барќ имконияти доимии истењсоли орди ѓанигардонидашуда дар корхонањои азим вуљуд надорад. Бинобар ин барои осиёбњои майда ва миёна, ки иќтидори истењсолиашон то 5 тонна дар як шабонаруз мебошад 15 адад таљњизоти махсус барои ѓанї гардонидани орд харидорї шуд. Ин имконият медињад ки хољагињо дар ноњияњо гандуми худро дар осиёбњои мањалї низ бо иловањои витаминию минерали ѓанї созанд.

.

НАВИДХО:

- Дар ноњияи Колхозободи вилояти Хатлон мувофиќи шартномаи ба имзорасида 40 хољагии камбизоат аз љамоати Мењнатобод минбаъд метавонанд орди ѓанигардонидашударо аз муассисаи ордбарории ба номи М. Њафизови хамин ноњия бо нархи нисбатан арзон дастрас намоянд. Ин баъд аз гузаронидани тадќиќот оид ба муайян кардани бемории камхунии норасои оњан миёни ањолии ин ноњия мебошад, ки байни Академияи ѓизои Ќазоќистон ва Маркази ѓизои вазорати тандурусти ба имзо расида буд. Натиљаи тадќиќот чунин аст: Пањншавии норасоии ишќори фолиеви - 83,3 %, камхунї - 50%, дарахаи пасти ферритин - 43,8% асосан байни кудакон. Маълум гардид, ки орди ѓанигардонидашударо њамагї 2,5% истифода мебурданду халос. Ин чорабинї имконият фароњам меоварад, ки минбаъд ахолии камбизоти дењот дар оянда худро аз беморињои вобаста ба камхунии норасоии оњан њифз намоянд.
- Дар љамоати дењоти Заргари шањри Вањдат бо кўмаки ЮНИСЕФ ва маблаѓгузории Бонки Осиёгии Рушд дар ду осиёб таљњизоти махсус барои ѓанигардонии орд васл гардид, ки иќтидори шабонарузии њар кадоми он ба 5 тонна мерасад. Орди истењсолшуда бо нишонаи «Ѓизои солим» бароварда мешавад. Минбаъд мардуми нафаќат љамоати дењоти «Заргар», балки ањолии шањри Вањдат ва инчунин ноњияи Файзобод имкон доранд аз ин осиёбхо истифода баранд, изњор дошт намояндаи Хазинаи Кудакони СММ дар Тољикистон М. Бахриддинов.

  «Мардум моњияти пешгирии беморињои камхунии норасоии оњанро бо воситаи орди ганигардонидашуда оњиста-оњиста фањмида истодаанд ва бовари њаст ки ин дар оянда зиёд мегардад»-гуфт зимни суњбат раиси шурои мањалии љамоати «Заргар»и ноњияи Вањдат Абдулвосиев.

БАХРИ СОЛИМИИ НАСЛИ НАВРАС

Омухтани тарзи њаёти солим барои мактаббачахо ин дар оянда солиму бардам ба воя расидани онхо мебошад. Пешгирї аз њар гуна бемориxо дар он сурат амалї мегардад ки агар мактаббача роњњои пешгирии онро хуб аз худ намояд. Барои ин мактаб бояд дорои дастурамалњо ва воситахои таблиѓоти бошад. Мавзуи Тарзи хаёти солим ва омухтани он дар маркази диќќати Вазорати Маорифи Љумњурии Тољикистон мебошад. Ба хотири солимии насли наврас ва огањи доштани он аз пешгирии њар гуна беморињо Вазорати Маорифи Љумњурии Тољикистон аз 27 феврали соли 2006 бо ќарори маљлиси мушовараи худ

барномаи омузиши Тарзи њаёти солимро ќабул намуд. Аз соли хониши 2006-2007 дар њамаи синфњо њамчун дарси тарбиявї тарзи хаёти солим омухта мешавад, ки тавассути он дар ќатори дигар беморињо бачањо бо роњњои пешгирї аз беморињои камйодї ва камхунї ошно хоханд гашт.

Ба гуфти љонишини Вазири маорифи Љумњурии Тољикистон Каримова И. Х. барои хубтар гузаронидани дарсњо оид ба пешгирии беморињои камйоди ва камхунї дар љумхури маводи таълими намерасад. Њоло барои муаллимон дастуре ё воситањои таблиѓотї ва

ороиши нест ки аз руи он дарс гузаранд. Бинобар ин Вазорати Маорифи Љумхурї салоњ шуморид, ки бо дастгирии Хазинаи Глобалии СММ чопи китоберо бо номи «Тарзи њаёти солим» ба роњ монад.

«Таъмини мактаббачањо ва муаллимони онњо бо маводи таълимї ва ё дастурњо оид ба пешгирии бемориьои норасоии йод ва камхунї дар дафтари Хазинаи Кудакони СММ мавриди гуфтугу ќарор гирифта буд ва мо аз аввали сол бо њамроњии Маркази Љумњуриявии бемориьои љоѓар дар хусуси руи чоп овардани дастури махсуси санљидашуда дар бораи тарзњои пешгирии бемориьои норасоии йод ва инчунин камхунии норасоии оњан маслињат карда будем ва рузњои наздик дастур ва инчунин маводњои таблиѓоти барои дарсњо аз чоп мебароянд»- шарњ дод намояндаи Хазинаи Кудакони Созмони Милали Муттањид дар Тољикистон Мутриб Бањриддинов.

НИШОНАИ «ЃИЗОИ СОЛИМ»

-Ин нишона бо навиштаьоти «Ѓизои солим»

НИШОНАИ «ЃИЗОИ СОЛИМ» ДАР ХАЛТАХОИ ОРДИ ЃАНИ ГАРДОНИДАШУДА

шањодати сифатнокии маводи ѓанигардонидашударо дорад. Дар доираи лоиња барои корхонањои ордбарории кишвар ба микдори 200 њазор адад тамѓаќоѓаз барои халтаи орд бо навиштаьоти «Ѓизои солим» тайёр карда шуда байни муассисањои ордбарории калону хурд таќсим гардид.

Шарафи бозор- њангоми ворид шудан ба бозори «Шоњмансур» и шањри Душанбе нигоњатон ба навиштаьоти пањлуи дарвоза меафтад. «Дар бозори мо шумо метавонед озодона намаки харидорї намудаи хешро санљед, ки ба он йод њамроњ шудааст ё не». Аммо ин маънои онро надорад, ки танњо дар як бозори «Шоњмансур» чунин имконият вуљуд дорад изњор дошт сардори Сарраёсати бозорњои шањри Душанбе Ќаюмов Бобохон, балки дар њамаи бозорњои пойтахт имконияти санљидани намак њаст. Ин кор дар натиљаи вохурињои чанддафъаинаи мо бо намояндагони Лоињаи Хазинаи Японияги паст кардани сатхи камбизоати 9052 ва Хазинаи Кўдакони СММ (ЮНИСЕФ) амалї гашт.

Мо якљоя ќарор намудем, ки дар њамаи бозорњои шањр ва марказњои савдо нуќтањои санљиши намакро ба роњ монем. Чуноне медонед дар њамаи бозорњо нуќтањои тарозуњои назоратї вуљуд дорад, бинобар ин мо зарур шуморидем, ки дар пањлуи он боз як дигар яъне санљиши намак ба индикатор ташкил кунем, то он озодона намаки худро санљида ба доштани йод дар таркиби намак эътимод пайдо намоянд..

Ѓайр аз ин мо тасмим гирифтаем, ки намакро аз корхонањои истењсолкунандаи намак бо бастани шартномаи пешакї харидорї намоем, ки њангоми пайдо шудани камбуди тавонем сари вакт пеши роњи онро гирем.

Ба андешаи мо ин таљрибаро минбаъд дар њамаи минтаќањои кишвар роњандозї бояд намуд то ки дар оянда тавонем пурра пеши роњи ворид гаштани намаки бейодро ба муассисањои савдо боздорем ва дар сурати пайдо гаштани камбудї сари ваќт ба ташкилотњои назоратї мурољиат намоем.

СЕМИНАРИ ХИСОБОТИ

Аз 10 то 11 май дар доираи Лоиња семинари њисоботи оид ба тадбиќи Лоиња аз моњи апрели соли 2005 то апрели 2006 шуда гузашт. Дар кори семинар узви кумитаи Мађлиси Намояндагон доир ба робитањои

байналмилали Нурали Риёев, љонишини вазири тандурусти Авѓонов З. Т, Хамохангсози минтаќавии Лоиња Рустам Музаффаров, намояндагони ташкилоти хориљї ва дигар вазорату муассисањои дахлдор иштирок варзиданд. Дар рафти семинар иштирокчиён ба

амали гаштани лоиња дар Љумњурии Тољикистон бањогузорї намуданд. Тибќи суханони намояндаи парлумон Риеев Н, Президенти ЉТ, Э Ш Рањмонов, диќќати роњбарони шўъбањои давлатиро ба корњои фаврї доир ба профилактикаи норасоии микронутриенти равона сохт. Муовини Вазири тандурусти Авѓонов З.Т изњор дошт, ки Вазорати тандурусти тамоми чорањоро меандешад, то масъалаи намаки йодноккарда зудтар њалли худро ёбад, њамчунон, њамаи иштирокчиён иќрор шуданд, ки дар мамлакат проблемањо дар хусуси ѓанигардонии орд мављуданд. Ин аќида аз тарафи Раиси Ассотсиасияњои истењсолкунандагони намак ва орд Исњоков У.М низ тасдиќ гардид. Баъдан, мушкилоти асосї ба њолати умумии иќтисодї дар кишвар, норасои ва номунтазамии ќувваи барќ, таъмини номунтазам бо ашёи хом ва мављуд набудани њуљатњои њуќуќи-нормативи доир ба ѓанигардонии орд мебошад.

Доир ба ин ва дигар масъалањо мутахасисони соњаи бемориҳои норасоии йод ва камхунии норасоии оњан баромад карданд. Муовини Сардухтури МЉНДСЭ Гурезов Исохон ба вазъи таъминсозии ањоли бо намаки йодноки босифат бањогузори намуда, ба мавзуи манбањои таъминкунандаи намаки бейод дар бозорњои мамлакат дахл намуд. Тибќи маълумоти МИКИ-05 танњо 65% ањолии мамлакат намаки йоднок, ва 45%-ашон намаки йодноки босифатро истеъмол мекунанд. Сардори шуъбаи агентии «Тољикстандарт».Абдуллоева С. Н. арз намуд, ки дар бозорњои Чумхурї миќдори зиёди намаки бесифат бо вуљуди навиштаљот дар борои йод доштани мањсулот сабт шуда бошад њам, њангоми ташхис, набудани йод исбот шудааст. Мутобиќи ахбори намояндаи Вазорати даромадњо ва пардохтњои давлатии љумхурї Абдусаломов Р, зиёда аз 50% орди истеъмолшаванда аз хориља ба љумњурї ворид мегардад.

Бо ќарори маљлиси мушовараи Вазорати Тандурустии Љумњурии Тољикистон, аз 29 сентябри соли 2005 барои зарурати муассисањои табобати танњо мањсулоти ѓанигардондашудаи орду намак дастрас гардонда шавад. Аз сабабе, ки аз буљаи давлат барои таъмини хўрока ба беморон њамаги дар як рўз 15 сент људо шудааст, бо ин маблаѓи ночиз роњбарияти муассисањои табобатї имконияти харидори карданро надоранд. Чунин масъалањои мављудбуда, бо дастгирии Њукумати Љумњурии Тољикистон ва бо њамдастии љомеъаи шањрвандї амалї хоњад шуд, ќайд намуданд иштирокчиёни семинар.

healthy food

КОНУН ЗАРУР АСТ

Барои ноил гаштан ба ѓанигардонии орди гандумї ба вуљуд овардани заминаи њуќуќи шарти муњим аст.

Вазорати тандурустии Тољикистон, дар якљоягї бо Ассотсиасияи истехсолкунандагони орд ва намак лоињаи Ќарори Њукумати Љумњурии Тољикистон «Доир ба ѓанигардонии орд бо иловагињои витаминию минералњо»-ро тањия намуд.

Дар рафти муњокимаи лоињаи ќарор дар вазоратњои љумњурї мутахассисони Вазорати адлия, Вазорати даромадњо ва пардохтњои давлатии Љумњурии Тољикистон тавсия намуданд, ки он ба Конуни Љумњурии Тољикистон «Доир ба сифатноки ва бехатарии мањсулоти ѓизої» мутобиќ гардонида шавад

Узви кумитаи оид ба муносибатњои байналмилалии парлумони мамлакат,

Нурали Риёев моњияти пешгирии бемориҳои камхунии норасоии оњанро ба воситаи ѓанигардонии орди гандумї дар байни ахолї дарк намуда, дар семинари њисоботи пешниход намуд, ки лоињаи ќарори Ќонуни Љумњурии Тољикистон «Доир ба ѓанигардони орд бо иловагињои витамину минералњо» аз нав дида баромада шавад.

Узви Кумитаи палатаи болоии парламенти кишвар Ёкубова М бо максади паст намудани сатхи камхунї ва тањкими неруї аклонии миллат, саломатии модару кудак, дар мoњи июни соли 2006 лоињаи Ќонуни мазкурро барои аз нав дида баромадан ба палатаи поёнии парламенти љумњури пешнињод намуд. Дар оянда зиёд истењсол шудани орди ѓанигардондашуда аз пазируфтани ин иќдомот аз љониби Парлумони кишвар ва Њукумати Љумњурии Тољикистон вобаста аст.

Барои пурратар гирифтани иттиллот ба Њамохангсози Лоихаи ЯФСБ 9052

Вoњидов Абдусалом бо нишонии:

Љумхурии Тољикистон,

ш. Душанбе, 734025

куч. Мирзо Турсун-зода 31

Мурољиат намоед.

тел: (992 37) 227-27-54; 223-57-69

факс: (992 37) 227-82-55

e-mail: cpotaj@caffproject.net

avokhidov@caffproject.net

www.caffproject.net

Для получения дополнительной информации, обращайтесь к страновому координатору проекта Вохидову Абдусалому

Страновой Проектный Офис (СПО)

Республика Таджикистан,

г. Душанбе, 734025

ул. Мирзо Турсун-заде 31

тел: (992 37) 227-27-54; 223-57-69

факс: (992 37) 227-82-55

e-mail: cpotaj@caffproject.net

avokhidov@caffproject.net

www.caffproject.net